

BUNUN ADI FİNDEL

Siz hiç “findel” sözcüğünü duydunuz mu? Peki, sizin kendinize ait sözcükleriniz oldu mu? Yeni bir sözcük yaratıp, bunu tüm dünyaya yaymaya ne dersiniz? Yanıtınız evet mi? Haydi o zaman, Bunun Adı Findel’in sayfalarını çevirmeye başlayalım...

ABD’li yazar Andrew Clements, üniversitede edebiyat eğitimi almış, bir dönem öğretmenlik ve şarkı sözü yazarlığı yapmış, çocukların severek okuduğu bir yazardır. Clements’in ilk çocuk romanı olan Bunun Adı Findel, 1996 yılında yayımlandı. Clements, bu başarılı yapıtı sayesinde pek çok ödül aldı.

Yapıttaki serüven, okulun en çok korkulan öğretmeni olan ve sözlük aşkı ile tanınan Bayan Granger’ın, Nick’in öğretmeni olması ile başlar. 10-12 yaş aralığındaki okura seslenen yapıtın başkişisi Nick, sınıf arkadaşlarından biraz farklıdır; düşünmeyi, üretmeyi seven ve bu özelliklerini dersleri kaynatmak için de kullanan bir çocuktur. Bayan Granger’in dersini kaynatmak için öğretmenine farklı sorular sormaya başlar, ancak deneyimli öğretmen, Nick’in tuzağına düşmez ve onu bir ödevle cezalandırır. Bu ödev, Nick’e sözcüklerin büyüdü dünyasının kapılarını aralar.

Yapıt, tasarım özellikleri açısından (sayfa düzeni, kapak tasarımı, resimler, kağıt seçimi ve harf boyutu) uygun niteliktedir. Yapıtın görsel metinleri, dilsel metnin anlamını tamamlamaktadır, çocuğun düş kurmasına, düşünmesine olanak sağlamaktadır.

Yapıtta bilimsel bir konu olan dilde değişim, dili varsıllaştırma, dilin ilkeleri, çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine uygun biçimde somutlaştırılarak sunulmuştur. Bu yolla, okurun dil duyarlığı ve dil bilinci gelişimine katkı sağlandığı söylenebilir.

Yazınsal metnin temel öğelerinden olan çatışmalar, yapıtta çocuğun anlama düzeyine uygun biçimde sunulmuştur. Yetişkinler ve çocuk arasında geçen çatışmalar, okurun sevgi, özgürlük, araştırma, sorgulama, eğlenme gereksinimlerini karşılayacak niteliktedir. Çatışmaların çözümünde şiddetin öncelenmemesi, sorunların çözümünde iletişim ve mantığın kullanılması gerektiğini, örnekleyerek sezdirmiştir. Çatışmalarda merak ögesi dengeli kullanılarak okurun okuma ilgi ve isteğinin devingenliği sağlanmıştır. Yapıtta oluşturulan sezgisel eğitim ortamının çocukları, yaratmaya, araştırmaya yönelteceği söylenebilir.

Yapıtın başkişisi Nick, yapıtın seslendiği okur kitlesi ile aynı yaşlardadır. Karakterlerin tümü, özellikle başkişi, açık ve devingen niteliktedir, çocukların özdeşim kurabileceği tutarlı davranışlar sergilemektedir. Başkişi Nick, sergilediği olumlu davranışların yanında hatalar yapmakta ve bunları çözmek için de çaba göstermektedir. Karakterin idealleştirilmeden okura sunulmasının yapıt-okur ilişkisini güçlendirdiği söylenebilir.

Yapıtta, çocuklarda oluşmasını istediğimiz pek çok duyarlık alanı okura, örtük iletilerle sezdirilmektedir. Yapıtta sunulan iletiler, seslenen yaş grubunun gerçekliğine uygundur, onların yeni yaşantılar kazanmasına olanak sağlayacak niteliktedir. İletiler, ideolojik güdüleme yapmamaktadır ve evrensel ahlak-insanlık değerlerini çocuklara duyumsatacak

niteliktedir. Nick'in ailesi, yakın çevresi yapıtta belirgin biçimde kurgulanmıştır. Bu çevre Nick'in kendini gerçekleştirebilmesi için katkı sağlamaktadır.

Bunun Adı Findel, Türkçe'nin anlatım olanaklarını okura sezdirecek nitelikte, duru ve akıcı anlatıma sahip çeviri bir yapıttır. Yazım, noktalama açısından yapıtın yeniden gözden geçirilmesi gerekse de genel bir değerlendirme ile seslendiği yaş düzeyine uygun dilsel anlatıma sahip olduğu söylenilebilir.

Anne babaların çocukları ile birlikte ilgiyle okuyabilecekleri yapıt, anne-babaların çocuk gerçekliğini anlamalarına da olanak sağlayabilir.

Demet GÜLÇİÇEK ESEN